

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОТОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ
ГРОЗО В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ.

XXXV.

Ч. 151. Джерзі Сіті, Н. Дж., п'ятниця, 1. липня, 1927.

VOL XXXV.

No. 151.

Jersey City, N. J., Friday, July 1, 1927.

THREE CENTS

ТРЕТИЙ ЛЕТ ПОНАД ОКЕАН 3
АМЕРИКИ В ЕВРОПУ

БЕРД СТІЧАЄ В СВОЇМ ЛЕТІ ВЕЛИКІ ПЕРЕШКОДИ.
РУЗВЕЛТ ФІЛД, Лонг Айленд, 30. червня. — О годині 5.
мінут 20, вчора рано вилетів літак Колумбія в безперервну
дорогу з Америки до Європи.

Хоча се вже третій лет понад Атлантичний океан, але й
він викликає величезне зацікавлення, бо він у багато точок
відмінний від двох попередніх летів, себто лету Ліндберга й
лету Чеймберліна. Коли тамті летуни старалися тільки пере-
летіти, то Берд, що кермує сим перелетом, поставив собі бо-
гато амбітнішу ціль: він хоче ствердити, де є найліпша до-
рога для воздушного перелету між Америкою й Європою. З
той причини Берд набрав на літак всякого наряддя до розгя-
дування дороги, мірення вітрів, магнетових наклонів, і таке
інше. Через те він мусів узяти з собою людей, які на тих при-
ладах розуміються як експерти. Себто те його машини не лег-
ка, а важить багато більше, як дві перші машини. До того
Берд задумав летіти теж з поворотом з Європи в Америку.

ВИЛЕТ ЛІТАКА.

Крім Берда, який вже має велику славу нестрашного
чоловіка завдяки самому летови до пінічного бігуна, полетіли
на Колумбію ще Берн Блахен, Норвежець, знаток радля, маши-
ніст Джордж Нова і та Аноста, інженер, що будував Колумбію.
Літак з усією газоліною важив при вилеті 17,621 фунтів.

Вилет був дуже тяжкий. Через якийсь час навіть здавало-
ся, що літак не буде мати досить сил піднятися на воздуху,
бо він мав на собі 600 фунтів більше тягару, як він колине-
будь піднісся. Бачили сей вилет великі маси народа, які все
ще ждали вилету, хоча кілька разів вже були розчаровані від-
ложенням лету. Бачили теж вилет жінок летунів.

ВІСТІКИ ПРО ЛЕТ.

Літак Колумбія се перший літак, що має радіові прилади,
щоби при їх допомозі порозуміватися зі світом. Він і давав
вістіки зі свого лету. Перша вістка була подана ніччю о годині
2. мінут 30, разом, коли літак вислав вістку, що від 4. сполудні
до часу висилки радіограмів, себто через 10 годин, летунів че-
кали густою мракою й хмарами, що закривали величезні про-
стори. Си вістка дає повне поняття про небезпекі, які прихो-
дяться поборотися летунам у їх подорожжя.

Літак летів тою самою дорогою, якою летали літаки Лінд-
берга й Чеймберліна, себто наперед до Нової Фунляндії, а
звідки звернувши на схід на Атлантичний океан. З океану вже
прийшли повідомлення від кораблів, які бачили літак. З тих
повідомлень і часу видно, що літак не страив багато часу че-
рез мряки довкола Нової Фунляндії та летів з пересічною
швидкістю 100 миль на годину.

ВІСКОКІ ЛЕТУНИ ДОБИЛИСЯ ДО ГАВАЙСЬКИХ ОСТРОВІВ.

ПЕРЕЛЕТІЛИ ТИХИЙ ОКЕАН ЗА 26 ГОДИН.

ГОНОЛЮЛІО, 29. червня. — Американські вилетні летуни,
поруčníки Мейтленд і Гегенбергер, що вилетили позавчора
з Оукленда під Сан Франциском, прибули нині сюди, пере-
летівши Тихий океан за 26 годин безперервного лету.

По дорожжю мали вони багато клопотів, бо стрічали дош-
лі супротивні вітри. Крім цього їх радіо переставало пра-
цювати кілька разів, а машини справляли їм клопоти кілька разів.
Один раз серед дощу їм здавалося, що змилилися дорогою, але
на шасте побачили корабель на океані, і справили свій лет після
нього. Був се одиникий корабель, який вони бачили після
всього лету, що дає поняття про небезпекі для летунів на слу-
чай, якщо їм треба було опуститися на воду.

При висадженні на Гавайські острови летунів витали великі
маси народа та війська.

ГУБЕРНАТОР ВІДКЛАДАЄ ВИКОНАННЯ КАРИ СМЕРТІ
НА САКА І ВАНЦЕТТІ.

ОБА ДІСТАЛИ ВІДЛОЖЕННЯ КАРИ НА ОДИН МІСЯЦЬ.
БОСТОН, Месечуэтс, 29. червня. — Губернатор Фулер
за порадою езекуторної ради, ним встановленої для розгя-
нення справи Сака й Ванцетті, відложив виконання кари смер-
ти на обох засуджених з 10. липня до 10. серпня.

Губернатор Фулер каже, що він мусів відложити ви-
конання кари, щоби мати час розсудити справу основно.

До нього дали напильники протести проти виконання
кари смерті. Протести приходять від американських і загра-
ничних організацій.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ ВЛАСТЕЛЬСЬКОГО, «ФАБРИКИ АНГЕЛІКІВ».

НЮ ЙОРК, 29. червня. — Луїс Гайнеман, 32-літній шофер,
вбив вистрілом з револьвера паню Дороту Джонсон, 31-літню
властельку, «бейбі фарм»-и (в Європі се звичайно називають
«фабрикою ангеліків») на Стетен Айленді. Молода дочка вби-
тої та одна сусідка бачили вбивство і розповіли поліції про
цїлу подію. Поліція це його не найшла.

Мав він часто відвідувати паню Джонсон, але які два тиж-
ні тому вони посперялися. Муж убитої покінув її який рік
тому назад. Гайнеман зайшов до хати коло подвуду, коли пані
Джонсон хотіла його прогнати з хати, він вистрілив до неї та
вбив її. Підчас сей сцени на дворі бавилися кільканадцятьо
дітми, не звертаючи на подію найменшої уваги.

В ФРАНЦІЇ ЗАВОДЯТЬ ОДИН
РІК ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.

ПАРИЖ, 28. червня. — Пала-
та послів ухвалила закон, яким
вводиться в Франції однорічну
війскову службу. Ця постановою
буде залежна від ухвали всіх
других податкових проєктів,
що відносяться до реорганіза-
ції французької армії.

ПОМСТА ВОЙНОВИЧОГО
„ХЛІВОДА“.

До „Діла“ пишуть й Стані-
славови: До нашого міста при-
їхала з Відня довголітній наре-
ченна „начальником редактора“
Даниловичівської рептілки
Івана Стодвюка wraz з трома
дітьми: Володимиром (6 літ),
Маргаретою (4 роки) і Губер-
том (2 роки). Приїхавши очеви-
дно не так у відвідини, як за у-
держанням для себе і для їх
нічому неповинних дітей. Одна-
че це так обурило хлібодського
жителя, що він замкнув на ре-
чуну в мешканні побивши
їх в неможливий спо-
сіб, так, що вона вже поверх
дає тяжкі лежить тяжко хора.
Добрі люди змілосердились
над дітьми і примістили їх у я-
кісь мешкання на передмісті
Бельведер, який живе сам у бі-
ді. А тимчасом Стодвюк шасте-
ється між нашим народом і
проповідує йому свою „мо-
ральність“. Нема то як бути
хлібодським натажком! Су-
порити безборонної жінки він
відважний, але зрештою вводи
пильнувати його цїлости по-
стійно дає агенти, оплачувані
розуміється, з податкових гро-
шей нашого народу.

ТРЮФОМ ГОЛІНСЬКОГО
В БЕРЛІНІ.

Наш артист Михайло Голін-
ський, що виступав у Берліні в
партії Радземецького, яку
свівав по італійськи, мав вели-
чезний успіх. Його жарозже за-
дажувано як першого тенора
до великої міської опери в Бер-
ліні на цілий оперовий сезон
1927-28. Критики прийняли ви-
ступ нашого співака незвичай-
но прихильно. Публика була
захоплена.

Мих. Голінський, як відомо,
є учеником відомого педагога-
музика, проф. Чеслава Зареб-
ки до якого наш співак прий-
шов на науку як бас-баритон, а
поширо він викладав і вим тепо-
ровий тембр голосу і вишколо-
ив його на тенора. Успіхи Голін-
ського тим замітніші, що цїло-
но в 1925 р. дебютував він як
ученик проф. Заребки на сцені
львівської міської опери в ролі
Канія в „Паяцках“, а нині став у-
же першим тенором великої
берлінської опери, через яку
проходили найбільші і най-
славніші співаки світа.

Слід же зазначити, що в
школи проф. Заребки вийшли
ще й інші наші визначні оперо-
ві співаки і співачки. До його
учеників належали між інш. п-і
Олександра Любич-Парохоник
(опера в Катоніях), Зенон
Дольницький (тепер в Іспанії),
Михайло Маслюк-Мартіні (бас-
львівської опери) і п-ні Марія
Сабат-Свірска (примадона
торунської оперети). Також
нині проф. Заребка має між
своїми учениками молодих
Українців (ок.), адвентів оперо-
вого співу.

ЗРАДА Й РОЗСТРІЛ ГЕН.
КЛЕШНСЬКОГО.

Тяжко жити в світі бідному.
Не менше тяжко живється ма-
лим державам, а прикладом
цього Литви. Її трагедією є бі-
дота. 2 міль. мешканців, ніяких
природних багатств, а доверку
„добрі“ сусіди, що поза пле-
чима Литви торгують нею.
Сьогодні не уміє вже ніяко-
му сумніви, що Литвою тор-
гують Англії, Німці й хто
тільки хоче. А Литва безпомі-
чна, бо й щод сьогодні зробить
2 міль. держав, ще до того з
сильними національними мен-
шостями, які згорі настрєні
проти литовської держави?

На тілі той нужди зродилася
на Литві подія, що дуже не-
сподіваними думками настрєні
литви. Ця подія — це
зрада Клешиньського. Хто він
такий? Це один з найвищих ге-
нералів литовської армії.
В 1921-2 р. був він шефом литов-
ського генерального штабу й
до останніх днів тішився пов-
ним довірям литовського уря-
ду. Клешиньський тепер був у-
же на пенсії, але за спеціальним
дозволом президента держави
йому було вілано носити ге-
неральську униформу. І от у його
власному помешканні призо-
вано його на гарчичу учинку, в
яквил, як він бильшевицькому
агенту вручував шпінгівський
матеріал.

Ген. Клешиньського узявено
й передано дорозовому суду, а
1. червня ц. р. прийшла віс-
тка, що його розстріляли. Кле-
шиньський звернувся до прези-
дента з просьбою про помилу-
вання, але президент заски від-
мови. І так від кулі своїх жов-
нів загинув, як зрадині — на-
чальник генерального штабу.

Факт іскрової зради своєю
державі члїнам генералом до-
казує, що Литва переживає
дуже тяжку моральну кризу.
Тому не виключено є, що вже
в короткому часі Литва стане
знову тереном внутрішніх між-
усобиць, з чого того скориста-
ють „добрі“ сусіди й Литву, як
державу, змести з лиця землі.

РОЗДАРОВУЮТЬ НАШЕ
ДОБРО.

— Прибачка рада в Тернополі
ухвалила подарувати Т-ву
Школи Лодової (TSL) площу
з партерного будинком при
вул. Канади, дуже гарно поло-
жену, на будую будинку при
жін. учит. семінарії й торго-
вельної школи, з тим застере-
женням, що до тих шкїл мати-
муть вступ ученики й учениці
без ріжниць народності і віро-
сповідання.

ЗДЕРЖАННЯ ЕМІГРАЦІЇ ДО
КАНАДИ.

Канадський уряд повідо-
мив телеграфічно про здержан-
ня еміграції до Канади. Це за-
рядження має бути спричинене
дуже тихими вражєм у цілій
Канаді, через що заборотро-
вання сільських робітників д-
же мале.

Визнати до Канади можуть
дїти тільки ті особи, що по-
сїдають спеціальні дозволи (пер-
мити) і ті, що їдуть до своїх
родин.

ПОЛЬСЬКО-КАТОЛИЧКА
ПРАВДОМОВІСТЬ.

Гомінкою була у Львові
справа Кс. Копача, кармелітсь-
кого монаха, який їздив жінки
підступно вбив капеліна поль-
ського війська Кс. Ідеца. З у-
бийничку зроблено ненормаль-
ного чоловіка і віддано його до
кульпарківського заведення
для умови хорих. Незадво, вий-
шовши з Кульпаркова непоміт-
но, кинувся під станіславськи-
й поїзд. З того приводу широ-
ко розпитували польська
преса, особливо бувварія. Але
поза Львовом ця справа набра-
ла зовсім іншої закрєски. Кра-
ківський „Глос Народу“, орган
митр. Саєги, під написом:
„Вбийник — самовбийник“
пише так: „Греко-католицький
кс. Копач, який перед дво-
ма роками був засуджений за
вбивство греко-католицького
ксендза Ідеца в одному з
львівських монастирів, попов-
нив самогубство“. Ось вам
зраду польсько-католицької пра-
вдо-„Глос Народу“, орган
митр. Саєги, під написом:
„Вбийник — самовбийник“
пише так: „Греко-католицький
кс. Копач, який перед дво-
ма роками був засуджений за
вбивство греко-католицького
ксендза Ідеца в одному з
львівських монастирів, попов-
нив самогубство“. Ось вам
зраду польсько-католицької пра-
вдо-„Глос Народу“, орган
митр. Саєги, під написом:
„Вбийник — самовбийник“
пише так: „Греко-католицький
кс. Копач, який перед дво-
ма роками був засуджений за
вбивство греко-католицького
ксендза Ідеца в одному з
львівських монастирів, попов-
нив самогубство“. Ось вам
зраду польсько-католицької пра-
вдо-

СТРАШНИЙ МОРД У ЖАБЮ.

Вночі перед Вознесінням на-
пад на родину Римзаків в Жа-
бю невідомо справці, підпалили
хату, а Юрю й Марію Римзаків,
які пробудилися з сну й шука-
ли рятунку в утечі, постріляли
з револьверів. Після того вий-
шли до хати й зарубали маму
Римзаків та трое дітей. З ка-
ти нічого не зграбовано. Не є
виключено, що морду доканоно
з мести. За вбийниками шукає
поліція.

ВЕЛИКА БУРЯ НАД МОСК-
ВОЮ.

Над Москвою шаліла грізна
бура при супроводі громів та
лисков. Підчас бурі трісли
дїл водопровідні рурі, позбав-
ляючи місто води. Опісля грім
ударив в електричну централу
та перервав електричний про-
від так, що ціле місто нашко-
ло в повній темі. Події ці ви-
кликали серед населення вели-
кий переполох.

В ДОПОМОГУ ХЛІВОДАМ.

Львівське „Діло“ повідомля-
є з Варшави, що коштом у-
ряду видано там около 100.000
представничих вілзов партії У-
НС (наших хлібодів). Вілзови
— без подання друкарні
вийшли з друкарні Шведє, авт.
Варєцька 11. Ці вілзови розпо-
лено на дїяк вже у Львові і
певно й у інших містах та се-
лах Східної Галичини.

КРИВАЇ ПОРАХУНКИ.

Теодор Білго, господар з
Грушати, повіт Перемішль,
жив від довшого часу в незго-
ді з братом Михайлом Білго.
Незадоволення вони обидва
на дорож, а по суперечці дїш-
но до біжні, підчас котрої
Михайло побив Теодора та
жінку, що мусили його відста-
вити до ліжничі.

АНГЛІЯ ПНЕ ДО ВІЙНИ, КАЖУТЬ
СОВІТИ

ГОТОВИТЬ АРМІЮ В ІНДІЇ, ХОЧЕ НАСТУПАТИ НА
СОВІТИ ЗІ СТОРОНИ АФГАНІСТАНУ.

МОСКВА, 29. червня. — З Лондону доносить, що Англія за-
бирається до скріплення і реорганізації своїх військ в Індїях.
Заразом подано, що Англія зачала концентрувати військ на
афганістанській границі. З того вносять, що Англія має в пла-
ні військовий похід проти совітів з боку Афганістану. Про те
можна думати є й тому, що той секретний документ, за яким
англійський уряд пошукував при ревізії Аркоса мав відносно-
ти до совітсько-афганістанських відносин. А ті відносини
дуже добрі. Афганістан може ввозити на совітську територію
свої товари без всяких митних оплат і це дуже зблизило на-
селення до совітів.

Президент Ради Народних Комісарів Ризков заговорив ріш-
но про совітсько-англійське напруження знаменування, що Ан-
глія готується до війни з совітами.

ШАНГАЙ МАЄ НОВІ КЛОПОТИ.

КИТАЙЦІ НЕ ХОЧУТЬ УЗНАТИ ПОДАТКІВ, НАЛОЖЕНИХ В
ЧУЖИНЕЦЬКІЙ ТЕРИТОРІЇ. — СТРАЖ КОРАБЕЛЬНОЇ
ПРИСЛУГИ.

ШАНГАЙ, 29. червня. — Мїська Рада в чужинецькій діль-
ниці піднесла чиншовий податок з 14% на 16%. дотеперішних
рентових податків. Китайські купці протестують проти цього по-
датку, бо кажуть, що його ухвалено без їх заступництва. В
мїській раді не засідає в чужинецькій дільниці ні один Кита-
єць.

Не платили податку і давними часами, але тоді китайські
суди дозволяли на фантованні і ліценцію доміч чїх склепів.
Тим разам ситуація остільки гірша, що ніякий китайський суд
не видасть такого вже вироку на Китайця. Знова мїська рада
каже, що без плавників податку не покоре дефіциту.

Другий клопіт має місто зі страйкуючими робітниками і
корабельною прислугою тих кораблів, що курсують по ріл
Янцзе. Службі хотїли обтяжити заробітню платню на 10%, через
те й вийшли робітники на страйк.

ХОЧУТЬ ПЛАТИТИ ВІДШКОДОВАННЄ.

ШАНГАЙ, 29. червня. — Міністер заграничних справ На-
ціоналістичного уряду в Нанкінг С. Ву давним сенаторови Ві-
лерови, який студіює відносини в Китаю, що уряд готов за-
платити відшкодованне за втрати, які потерпіли американські го-
рожанки підчас розриву в Нанкінг.

ЗА ЗАВІЩЕННЕМ ЗБРУІ В КИТАЮ.

ЛОНДОН, 29. червня. — В телеграмі з Столім Китаю Пе-
кїна повідомляють, що тут боведено сильну агітацію за тим, щоби
негайно скликати мирову конференцію та проголосити заві-
щення збруї і діїти до порозуміння з націоналістичним ге-
нералом Ченг Кай Шехом.

ТЕХНІКИ ПРО МІНОНОСЦІ.

АДМІРАЛ ДЖОНСОН КАЖЕ, ЩО АМЕРИКА СТОПЬ ПОЗАДУ
ДРУГИХ ШОДО МІНОНОСЦІВ.

ЖЕНЕВА, 29. червня. — Технічні експерти взяли тепер в
свої руки справу, що до яких дипломатично не можуть дійти до
якогого порозуміння. З їх звіту виходить, що Америка мня
папері найбільше міноносці, бо 297. Аліанді Ідеца зна-
вше пояснює, що 176 міноносців побуваною ще до часу світової
війни. Всі вони не мають тепер значіння, бо за старі. Вони ле-
жать собі спокійно в пристанях і слухають хвїб да того, щоби
патрулювати побережжє і вилупувати буталеґері.

ПАРЖ ОЖИДАЄ БЕРДА.

ВСІ ПЕВНІ ТОГО, ЩО ЛЕТ ВДАСТЬСЯ.

ПАРИЖ, 29. червня. — Париж цікавиться дуже летом Бер-
да, але річ яка не до тієї міри, що летом Ліндберга. В той сам
час приїде до Парижа ще й Чеймберлін, то буде нагода робити
нові приїмтя для обох летунів.

Шляу дорож з Шенбурга до Парижа будуть освітлювані,
щоби улежштити Бердові лет, бо він готов прилетіти ніжно по-
че.

ДУМАЮТЬ, ЩО В ЖЕНЕВІ ТАКИ ПРИЙДЕ ДО ЗГОДИ.

ДИПЛОМАТИ ВІДНОСЯТЬСЯ ДО КОНФЕРЕНЦІЇ ОПТИМІ-
СТИЧНО, ГАЗЕТЯРИ ЖОДА НЕ ВІРЯТЬ В УСПІХ.

ПАРИЖ, 29. червня. — Хоча панують великі розбіжності
між Англією і Америкою щодо обмеження озброєння на мо-
ри, члєни конференції переконані, що такі знайдеться якийсь
вихід. Думають, що Англія таки попустить і згодиться на це,
щоби Америка стояла щодо кружляння на рівні з нею.

Зате представники преси той думки, що конференція не
принесе ніяких позитивних ухвал.

ШКОЛА НАРОДІВ.

ЛОНДОН, 29. червня. — З рамені старої фундації Темп-
лярських Лїнарів відчинено „Школу Народів“, а які будуть
вчитися хлопці, що будуть репрезентувати 25 народів. Голов-
но будуть приймають воєнних сиріт. Хлопцям буде дана нагода
кінчити університети в Англії, Франції, Америці і в других
країях.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОВИННА НАХОДИ-
ТЬСЯ ЧАСОПИСЬ СВОГО

